

## BÖLÜM 12

# SAĞLIKTA DİJİTAL UYGULAMALARIN TIBBİ DOKÜMANLARA ETKİSİ

Furkan ALP<sup>1</sup>

### 12.1. GİRİŞ

Günümüzde sağlıklı yaşam hakkı temel insan haklarından biri olarak kabul edilmektedir. Tüm ülkelerde sağlıklı bir toplumun oluşturulmasını sağlamak gelişmenin ana ölçütü olarak görülmektedir. Bu bağlamda sağlık hizmetlerinin geleneksel tedavi yöntemlerinin yanı sıra hastalığı önceden tahmin ederek tedavi eden ve kişiselleştirilmiş tıp yoluyla bireylerin ihtiyaçlarına ve tercihlerine odaklanan bir alana dönüştüğü söylenebilir. Sağlık hizmetlerinde yaygınlık göstermeye başlayan sağlık bilgi sistemleri ise; büyük veri kullanımı sağlayarak sağlık hizmetlerinde yer alan verilerin daha iyi analiz edilip yorumlanmasına ve bireylerin kişiselleştirilmiş sağlık hizmetlerinden daha çok yararlanmasına imkân sağlamaktadır. Bu sebeple dijitalleşmenin sağlık alanına entegre edilmesi başta sağlık profesyonelleri olmak üzere tüm paydaşlar tarafından benimsenmesini gerektirmektedir (Callender vd., 2015; Koca & Gülhan & Yılmaz, 2017). 21. Yüzyılda sağlık hizmeti sunan kurumlar içerisinde bilgi teknolojileri ve sağlık bilişim sistemleri etkin olarak kullanılmaya başlaması tıbbi dokümanların kurum içerisindeki uygulama yöntemlerini de çeşitlendirmiştir. Bu artış hem hastane ortamında kendiliğinden oluşan hasta kayıtlarında, hem de bilimsel araştırmalar sonucunda oluşan tıbbi dokümanlarda görülmüştür. Elektronik tıbbi dokümanların artışı, tıbbi arşiv ve tıbbi dokümantasyon organizasyonlarının ve işlemlerinin farklılaşması sonucunu doğurmuştur. Bu çalışmada sağlık sektöründeki geleneksel tıbbi doküman sisteminden elektronik tıbbi kayıt sistemine geçiş süreci aktarılmış ve dijital uygulamaların tıbbi dokümanlara olan etkisinden bahsedilmiştir.

### 12.2. SAĞLIK BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

21. yüzyılda yaşanan teknolojik değişimler ve akabinde azalan maliyetler dijitalleşmeye yönelik adımları arttırmıştır. Dijital uygulamalara erişimin kolaylaşması ile bi-

<sup>1</sup> Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, furkanalp@aydin.edu.tr

sağlık hizmetlerinin harcamalarının daha kontrol edilebilir olması, kaynakların etkin kullanımı ve sağlık verilerinin istatistiki yöntemler ile incelenmesi elektronik tıbbi kayıt sisteminin yetirdiği olanaklardır (Peker vd., 2018:83). Bu açıdan bakıldığında sağlık alanında yapılan teknolojik çalışmaların artması sağlık çalışanları bilgi teknolojileri ile daha fazla kullanmaya başlamıştır. Özellikle bilgisayar teknolojilerinin iyi bir şekilde tasarlanması ve veri şifreleme yöntemleri kullanarak gerektiğinde farklı kullanıcıların var olan bilgilere erişiminin olmaması gibi önlemlerinin olması elektronik tıbbi kayıt sisteminin en önemli avantajlarından birisidir. Geleneksel tıbbi dokümanların kullanımının azaltılması ile sağlık hizmetleri içerisinde bilişim teknolojilerinin ağırlıklı olduğu sistemlere imkân tanınmıştır. Bu sistemler çeşitli algoritmalar yoluyla sağlık hizmetlerinin performanslarını artırma ve maliyetleri azaltabilme noktasında önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Bu sebeple sağlık çalışanlarının eğitim uygulamalarına bilişim ve teknoloji ağırlıklı dersler konularak sağlık çalışanlarının daha hızlı adaptasyon gösterilmesi sağlanabilir.

## YAZAR HAKKINDA

1996 İstanbul doğumlu olan Furkan ALP, 2018 yılında Kırklareli Üniversitesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra, 2021 yılında İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimini tamamlayarak Bilim Uzmanı olmuştur. Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nde doktora eğitimini sürdürmekte olup aynı zamanda İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları Sağlık Yönetimi, Sağlık Okuryazarlığı ve Yapay Zekadır.

## KAYNAKLAR

- Arts, D. L., Medlock, S. K., Van Weert, H. C., Wyatt, J. C., & Abu-Hanna, A. (2018). Acceptance and barriers pertaining to a general practice decision support system for multiple clinical conditions: A mixed methods evaluation. *PLoS One*, 13(4), e0193187.
- Bayın, G., Yeşilaydın, G., & Özkan, O. (2016). Bulut Bilişimin Sağlık Hizmetlerinde Kullanımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 233-253.
- Brenner, S. K., Kaushal, R., Grinspan, Z., Joyce, C., Kim, I., Allard, R. J., ... & Abramson, E. L. (2016). Effects of health information technology on patient outcomes: a systematic review. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 23(5), 1016-1036.
- Burns, H. (2007). Germ theory: Invisible killers revealed. *BMJ*, 334(1), 11.
- Callender, C., Marshall, B., Cardon, P.W., & Patel, N. (2015). Obstacles to The Adoption of Cloud Computing: Best Practices in Technology and Communication. *Issues in Information Systems*, 16 (2), 133-139.
- Ceylan, F. (2007). *Sağlık Hizmetlerinde Arşivleme*, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu , 1.Baskı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- Chen, C., Loh, E. W., Kuo, K. N., & Tam, K. W. (2020). The times they are a-Changin'—healthcare 4.0 is coming!. *Journal of medical systems*, 44(2), 1-4.
- Demirci, Ş. (2019). Sağlıkın Dijitalleşmesi-Dijitalization Of Health. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

*Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(26), 710-721.

- Dizman, H. (2017). Hastane Yönetim Bilgi Sistemlerini Kullanan Sağlık Kurumlarında Personel Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 85-115.
- Haggerty, E. (2017). Healthcare and digital transformation. *Network Security*, 2017(8), 7-11.
- İleri, Y. Y., & Uludağ, A. (2017). E-Nabız Uygulamasının Yönetim Bilişim Sistemleri ve Hasta Mahremiyeti Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 3(3), 318-325.
- Kaplan, A., & Köksal, A. (2017). Türkiye'de Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Eğitiminin İncelenmesi, Mesleki Uygulamalar. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 16(2), 63-68.
- Karakaya, İ. (2018). *Tıbbi dokümantasyonun sağlık kurumları açısından önemi ve bir uygulama: kamu ve özel hastane çalışanlarının tıbbi kayıt sistemine yönelik tutumları* (Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi).
- Kılıç, T. (2017). e-Sağlık, iyi uygulama örneği; Hollanda. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 203-217.
- Koca, M., Gülhan, Y., & Yılmaz, S. (2017). In Terms of Hospital Management, Employee Perception of Hospital Automation System. *Pressademia Procedia*, 3 (1), 770-782.
- Limon, S. (2019). Hastanelerdeki Tıbbi Dokümanların Geleneksel Ortamdan Elektronik Ortama Dönüşümü. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 1(1), 30-39.
- Lupton, D. (2013). The Digitally Engaged Patient: Self-Monitoring and Self-Care in the Digital Health Era. *Social Theory & Health*, 11 (3), 256-270.
- Pang, Z., Yang, G., Khedri, R., & Zhang, Y. T. (2018). Introduction to the special section: convergence of automation technology, biomedical engineering, and health informatics toward the healthcare 4.0. *IEEE Reviews in Biomedical Engineering*, 11, 249-259.
- Par, Ö. E., & Soysal, E. (2010). Kişisel Sağlık Bilgilerinin Güvenliği Açısından Medula'da Kullanılan Yasa ve Standartların HIPAA ile Karşılaştırılması. *MİE*.
- Peker, S., Van Giersbergen, M., Biçersoy, G., (2018), "Sağlık Bilişimi ve Türkiye'de Hastanelerin Dijitalleşmesi", *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 3(3), 81-121.
- Singh, A., Gibbs, J., Estcourt, C., Sonnerberg, P., & Blandford, A. (2017, July). Are HIV smartphone apps and online interventions fit for purpose?. In *Proceedings of the 2017 international conference on digital health* (pp. 6-15). ACM.
- Sittig, D. F., & Singh, H. (2014). Defining health information technology-related errors: new developments since to err is human.
- Sümbüloğlu, K. Akdağ, B. (2010). *Hasta Dosyalarına Bilimsel Yaklaşım*, 1. Baskı, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yayınları.
- Sürer, E. (2015). Tıbbi Kayıtların Tutulması ve Saklanması. *Ege Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir*.
- Tekpınar, L., & Erdem, R. (2019). Kişiselleştirilmiş Tıp ve Genom Araştırmalarının Sağlık Çıktıları Bağlamında Değerlendirilmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(4), 843-862.
- World Health Organization. (2010). *Telemedicine: opportunities and developments in member states. Report on the second global survey on eHealth*. World Health Organization.
- Yıldırım, B. F. (2019). Sağlıkın Kişiselleşmesi ve Kişisel Sağlık Bilgi Sistemleri. *Bilgi Yönetimi*, 2(2), 127-135.